

POHJOIS-ITALIAN HELMET

– Gardajärvi ja Venetsia

Gardajärvi on Italian suurin järvi. Se sijaitsee Alppien vuorijonon eteläreunalla, jossa vuoret tuntuvat syöksyvän suoraan järveen. Järvi on yli 50 kilometriä pitkä ja syvyyttä sillä on parhaimmillaan kymmeniä metrejä. Seudulla on paljon linnoja ja järveä reunustavat viihtyisät pikkukylät. Italia on monipuolinen maa ja sinne suuntautuvan matkan voikin viettää niin rannalla löhöillen, herkutellen kuin muinaismuistokohteita metsästäen.

Anne Nupponen

Ennen laskeutumista Veronan lentokentälle ylitetään Alpit, jotka ovat kirkkaan sään salissa huikea näky lentokoneen ikkunasta. Tästä näkökulmasta tajuaa, miten valtava vuoristo on kyseessä, levittäytyyhän se monen valtion alueelle. Verona sijaitsee Alppien syleilyssä ja on tunnettu Romeon ja Julian kaupunkina. Romanttiseen kaupunkiin tullaankin joukoittain katsomaan Julian parveketta ja kotitaloa. Alun perin Rome-

on ja Julian tarinan kirjoitti italialainen Luigi Da Porto 1520 -luvulla.

Lumoava Gardajärvi

Veronasta on reilun tunnin ajomatka Gardajärvelle ja matka taittuu italialaiseen liikennekulttuuriin tutustuen, tööttisinfoniaa ja kuljettajan kiivaita kommentteja kuunnellen. Gardajärven kauneus on kuin satukirjan sivulta. Veneitä ja auringonpalvoja näkyy matkan varrella, samoin hui-

keat ja silmiä hivelevät vuoristomaisemat alkavat levittäytyä eteen. Järven rannoilla on monia viehättäviä pikkukaupunkeja ja -kylä, näistä ehkä tunnetuimpia mennyttä aikaa henkivä Malcesine, surffaajien paratiisi Riva sekä pikkuruinen Limone, joka sijaitsee aivan vuoren kupeessa ja on kuulu sitruunaviljelmistään.

Päämääräämme Malcesinen kylää vartioi 1300-luvulla Veronan Scala-suvun rakentama kaunis linna, joka on nykyään etenkin kesäsesonkina suosittu häidenviettopaikka. Linnan sisäpihalla voi paitsi ihastella maisemia myös tutustua Gardan

seudun eläimistöä ja kaloja esittelevään näyttelyyn. Gardajärven kasvilisuus onkin mielenkiintoinen, koska samalla vyöhykkeellä kasvaa niin havupuita, palmuja kuin lehtipuitakin. Gardajärvi ei ole perinteinen rantalomakohde, mutta hiekkarantojakin löytyy, Malcesinissa ja Rivasassa on varsin mukavat ja hyvin hoidetut rannat. Mitään kilometrin mittaisia rantoja ei ole, vaan rauhallisia ja pitkin järven rantaa tehtyjä pieniä niemekkeitä, joilla voi ottaa aurinkoa ja leiriytyä siestaa viettämään. Gardan vesi on raikasta ja onkin virkistävää pulahtaa uimaan kuumien päivien päätteeksi. Vuoristoilman ja suuren järven muodostaman ekosysteemin ansiosta ilmasto Gardalla ei ole jatkuvasti paahtavan kuumaa, vaikka lämmintä heinäkuussa onkin yli kolmekymmentä. Välillä ukkoskuurot virkistävät ilmaa. Iltapäivällä vuorten päälle alkaa kertyä pilviä ja jos mielihii kiivetä vuorille ja nähdä sieltä alaskin, kannattaa liikkeelle lähteä heti aikaisin aamulla.

Kurkistus kulttuuriin

Italialaiset ovat kohteliaita ja avuliaita, toki temperamenttiakin löytyy etelän malliin. Kapeilla kujilla liikutaan paljon vespoilla, samoin kolmi- tai nelipyöräisillä pienillä lava-autoilla, joilla viedään tavaraa putiikkeihin. Premeita urheiluautoja vilahtaa toisinaan ohi. Italiassa matkalainen otetaan sydämellisesti vastaan. Myös italialaiset itse viettävät lomiaan Gardalla, he lähtevät pohjoiseen vähän niin kuin me suomalaiset Lappiin. Pientenkin kylien kadut pursuavat aina vaan viehättävempiä kenkiä ja tyylikkäättä laukkuja – ollaanhan erityisen muotitietoisessa

Näkymä Malcesinen kylään ja Gardajärvelle

maassa. Heinäkuun lopulla Italiassa on alennusmyynnit, joten silloin voi tehdä hyviä löytöjä suhteellisen edullisesti. Muuten hintataso on aika sama kuin Suomessa. Malcesinen kylässä on markkinat kesällä aina lauantaisin. Markkinoiden valikoimiin kuuluu nahkavaatteita, astioita ja pitsejä runsain määrin. Käsityöläisyys on edelleen voimissaan Italiassa. Malcesinissa on nahkakauppa, jossa tehdään voittoa paikan päällä mittatilauksena ja sieltä saa ainakin taatusti sopivan kokoisen yön matkaansa. Myös pikkuruusia korupajoja on useita pienissäkin kylissä.

Siestan aika koittaa päivällä, sikäläiseen rytmiin tottuu nopeasti. Tosin turisteille tarkoitetut putiikit kyllä pitävät suurimmaksi osaksi ovensa auki koko päivän aina iltamyöhään asti. Italiassa käytetään puisia suurten sälekaihtimien tyyppisiä tapparelloja ikkunoissa pitämässä keskipäivän kuumuutta loitolla sisätiloista.

Italia on katolinen maa ja uskon-

nollisuus näkyy siten, että kirkkoja on joka kylässä ja vuorillakin. Talojen seinissä tai portin pielessä on myös usein pieniä kotialttereita.

Kulinaristin taivas

Italialaisen keittiön bravuureita pizaa ja spagettia pitää tietenkin maistella. Monissa puodeissa myydään meheviä pikkupitsoja erilaisilla maukkailla täytteillä ja ne maistuvatkin mainioilta ja kovin italialaisilta. Myös jäätelöä täytyy syödä joka päivä tietenkin, italialainen jäätelö on erinomaista ja suussa sulavaa.

Paikallisesti viljeltyjä herkkuja ovat oliivit ja sitruunat, joita käytetään paljon ruuanvalmistuksessa. Kannattaa myös maistaa Gardajärven kalaa. Sitä tarjotaan rannan ravintoloissa kokonaisina vonkaleina ja erinomaisesti valmistettuina. Aika suuriakin viinitarhoja on matkan varrella Veronasta Gardajärvelle päin. Viini kuuluu oleellisesti ita-

lialaiseen ruoka- ja tapakulttuuriin. Suomalaisena pistää silmään, että pienessäkin ruokakaupassa on pari hyllyä täpötäynnä viinejä, mutta Italiassa se tuntuu ihan luonnolliselta. Iltaelämä Malcesinissa on rauhallista ja leppoisaa -alkoholia osataan käyttää kohtuudella rentoutumiseen ja illan istumiseen. Malcesinissa ja muissakin Gardan kylissä ja kaupungeissa järjestetään ulkoilmakonsertteja kesäisin. Tunnelma on rento ja mukava, ihmiset istuvat katukahviloissa ja syövät ulkona sanan varsinaisessa merkityksessä, ravintoloiden terasseilla.

Ylös vuorelle käy tie

Koko lomaa ei Gardajärvellä tarvitse löhöillä, vaan päivän voi viettää esimerkiksi kiipeillen vuoristossa 1700 metrin korkeudessa. Köysirata on helppo tapa mennä ylös, tai sillä voi mennä myös puoleen väliin ja kavuta loppumatkan. Matkan var-

rella nousu käy yhä jyrkemmäksi ja tie kapeammaksi muuttuen lopulta kiviseksi pikkupoluksi. Suhteellisen korkealla vuoren rinteellä on hajanaisesti maatiloja ja vehreitä niittyjä.

Vuorella samoilee vuoristokarjaa, joiden kellot kilisevät pitkän matkan päähän kotoisasti. Kellot ovatkin tarpeellisia – kun pilvet kulkevat vuoren huipun läpi, häviää näkyvyys tyystin. Näyttää hauskalta, kun lehmät kulkevat kellot kaulassa ruohoa syöden ja ihmiset yrittävät saada otettua lomakuvia lehmien vierellä. Vaikka alhaalla on hellepäivä, on vuoren huipulla viileää ja vaatteetkin menevät ihan kosteiksi pilvien kulkiessa ohi. Koko matkan laskeutuminen alas vuorelta on aika kova koitos jaloille äkkiseltään, kun täytyy jarruttaa ja ottaa vastaan koko matka kivikkoisella ja paikoin ilman kosteuden vuoksi liukkaalla polulla. Paikallisen apteekkarin neuvo on juosta tunti yhtä mittaa, niin kipu hellittää. Kuulostaa kuitenkin liian extremeltä, joten paikallinen mobilaatin vastine tarttuu matkaan.

Jos on lasten kanssa liikkeellä, järven eteläosassa on Gardaland-huvipuisto. Huvipuistossa on lähinnä vesilaitteita ja vuoristoratoja. Laitvat kulkevat järvellä vieden matkajia Gardan muihin kyliin. Limonen kylään matka kestää parikymmentä minuuttia Malcesinesta. Kylä on viehättävä ja sijaitsee lähes suoran kallioseinämän juuressa. Riva on hieman uudempi kaupunki järven pohjois-osassa. Riva on erityisesti surffaajien suosiossa. Paikallisbussilla pääsee Rivasta mielenkiintoisen vesiputouksen luo. Siellä heti vesiputousalueen portista astuessa tulee viileä ja raikas vuoristoilma vastaan. Alueella on Alppien kasvilisua ja vuoren sisällä pääsee veden hiomaan luolaan kuuntelemaan ja katselemaan vuorilta ryöpävän veden pauhua.

Viettelevä Venetsia

Gardajärveltä voi tehdä päivänmittaisia kaupunkimatkoja. Verona, Milano ja Venetsia ovat kaikki suhteellisen lähellä. Bussit kulkevat melko hyvin kiertäen järven kylät ja poimien matkalaisia kyytiin. Venetsiaan menopaluu bussilla maksaa 30 euroa ja matka kestää yhteen suuntaan kolmisen tuntia. Matkalla näkee rehevää maaseutua viini- ja maissiviljelmineen. Venetsiaa lähesyttävässä alkavat näkyä valtavat teollisuusalueet ja rahtiliikenteen satama. Uusi maailma on kätkenyt

Venetsian ikaikaisen sydämen syvälle sisuksiinsa, mutta sitä kohti matkataan ja sieltä se on edelleen löydettävissä.

Venetsia on kokemisen arvoinen kaupunki jo ainutlaatuisen kulttuurihistorian ja omaperäisen arkkitehtuurin ansiosta. Vaikka Venetsiasta on kuullut ja nähnyt kuvia, tulee siellä silti olo, että ihan tällaisessa kaupungissa ei ole käynyt ennen. Kaupungin struktuuri on kuitenkin niin erilainen kanavien ja vihreän veden ansiosta. Pienet sokkeloiset kadut monine kanavanylytyksineen päättyvät suurille toreille ja aukioille, joita Venetsiassa on runsaasti. Voi kulkea

aivan yksin ja rauhassa kapeaa katua ja päätyä aukiolle, joka on täynnä elämää ja hulinaa. Aamulla myyjät tuovat hedelmiä ja vihanneksia myytäväksi ja aloittavat päivän tienestinsä hankkimisen.

Kaupungin tuhatvuotinen historia on läsnä tietynä salaperäisyytenä kapeilla, uneliailla ja mystisillä kujilla ja silloilla. Koska autoja ei Venetsian sydämessä kulje, voi helpommin tuntea menneisyyden läsnäolon.

Voi melkein odottaa näkevänsä vilauksen Casanovasta. Päivässä ei toki kaikkea kerkeä

Koska autoja ei Venetsian sydämessä kulje, voi helpommin tuntea menneisyyden läsnäolon

nähdä, mutta tärkeimmät nähtävyydet voi katsastaa kuten Pyhän Markuksen aukion satoine puluineen

Elämää Pyhän Markuksen aukiolla Venetsia.

sekä Huokausten sillan. Huokausten silta tosin on usein niin tupaten täynnä turisteja, ettei paljon mitään edes näy. Parhaimmillaan Venetsian menneisyyden havinan voikin kokea juuri samoillen syrjäisemmillä kujilla, ylittäen kanavia ja katsellen miten pyykki on ripustettu talojen väliin naruille kuivumaan aivan niin kuin tuhat vuotta sitten.

Gondolijalulle mielivä joutuu pulittamaan 80 euroa puolen tunnin ajelusta. Rahaa säästy, kun jakaa ajelun useamman hengen kesken, koska hinta on ajelusta vakio. Sole Mion lurituksetkin saimme pienellä vitsin ripauksella mukavalta ja taitavalta kuskiltamme. Canal Grande on Venetsian pääkanaali ja siinä kulkee vilkas veneliikenne. Vesibussi pysähtyy pysäkeillä kuten pyörillä kulkeva bussi tavallisesti. Venetsian kaduilla on paljon turistitavaraa, käyhän Venetsiassa 20 000 matkajaa päivässä. Samoillessa löytyy kuitenkin myös erikoisliikkeitä, joissa ei ole tusinatavaraa vaan upeita perinteisiä käsintehtyjä naamioita sekä kalligrafiatarvikkeita, perinteikkäitä sulkakyniä sekä lasisia

kalligrafiakyniä. Venetsialainen lasinpuhallusperinne näkyy edelleen myytävissä erittäin kauniissa ja taidokkaissa lasitöissä.

Venetsian karnevaaleja vietetään edelleen perinteikkäästi talven kääntyessä kevääksi tammi-helmikuun vaihteessa. Silloin kaupungin täyttävät upeat puvut, konsertit ja muut kulttuuritapahtumat. Mieleenpainuva muisto Venetsiasta voi olla muulloinkin kuin karnevaaliaikana pienellä aukiolla esiintyvä katulaulaja, joka laulaa ja esittää oopperaa aivan upeasti. Keskieurooppalaiseen tapaan katumaalareita ja muita taitelijoita on aika paljon.

Monipuolinen Italia

Kulttuurin nälkäisille Italia on aarreaitta. Veronassa on muinainen amfiteatteri Arena, jossa voi kokea aidon italialaisen oopperaesityksen ja kuvitella muinaiset gladiaattoriesitykset näyttämölle. Italia on värikään

historiansa myötä ollut mahtivaltio ja siitä on säilynyt osoituksena huikeat

historialliset muistomerkit. Italia on kaiken kaikkiaan monipuolinen maa, josta löytyy paljon tekemistä, koke-

mista, kulttuuria ja tietysti syömistä. Italia on hyvin vuoristoinen maa ja maasto on vaihtelevaa. Alpit, Dolomiitit ja Apenniinien vuoristo ovat vuoristoista keskeisimmät. Ilmastollisesti Italia kuuluu pääasiassa välimeren ilmastoon, mutta maan pohjoisosissa ilmasto on lauhkeaa. Etelässä on aktiivisia tulivuoria, joista tunnetuin varmaankin Etna Sisiliassa. Italiaan matkatessa voi käydä niin, että mieli halajaa sinne yhä uudestaan. Turisteja maassa on paljon, mutta ei tule oloa, että liiaksi asti. Venetsiassa hieman tuntuu, ettei oikeaa aitoa Venetsiaa nähnyt kuin vilaukselta aistien sitä syrjäisemmillä kaduilla. Venetsia olisi kiintoisa kokea matkailusesongin ulkopuolella talvikaudella.

Gardajärven lumous on ainakin totta ja Alpit luovat tälle seudulle aivan oman hohtonsa ja ainutlaatuiset ominaispiirteensä. Myös Garda olisi mukava kokea talvisaikaan, kun kadunkulmia ei täytä matkailijoille tarkoitettujen myyntikojut. Paikallisten asukkaiden elämää ei näe ehkä niin selvästi kesällä, tosin vuorten rinteillä patikoidessa viini- ja oliivitarhauksen arki ja karjanhoito on nähtävissä. Gardajärvi on paikkana leppoisa, rauhallinen ja todella kaunista seutua, ja se tuntuu tarjoavan kaikille jotain. Ja tämä kaikki vain kolmen tunnin lentomatkan päässä.

Kulttuurin nälkäisille Italia on aarreaitta

